

01|3

ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯСЫ МЕН КӨМІР НАРЫҒЫНА ШОЛУ

Энергетикалық саланы реттеуді мемлекеттік органдар жүзеге асырады.

Уәкілетті орган нысанындағы Қазақстан Республикасының Энергетика министрлігі 2004 жылғы 9 шілдедегі № 588-II «Электр энергетикасы туралы» Қазақстан Республикасының Заңы негізінде электр энергетикасы саласына басшылық жасайды.

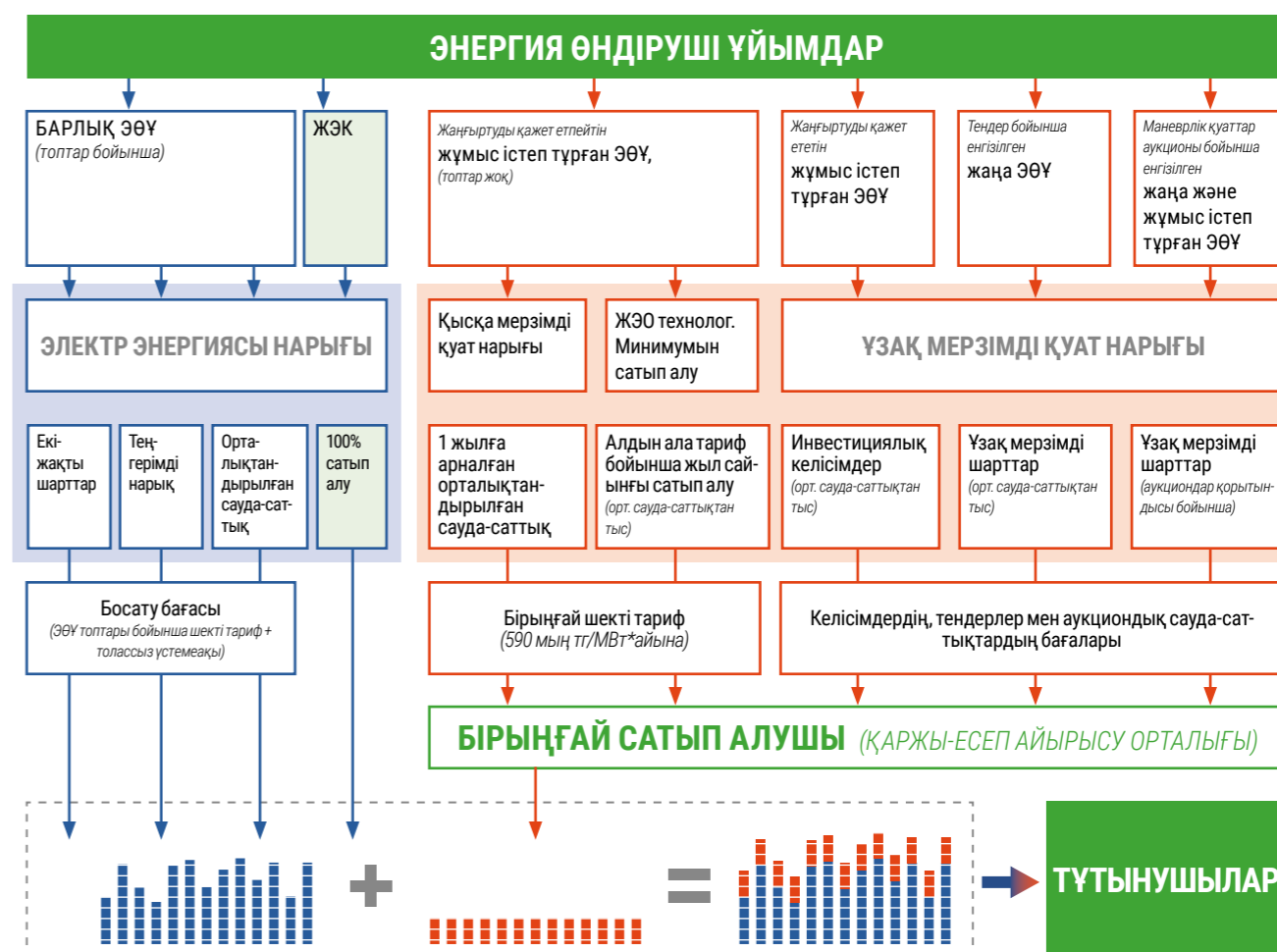
Уәкілетті орган нысанындағы Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігі «Жаңартылатын энергия көздерін пайдалануды қолдау туралы» Қазақстан Республикасының 2009 жылғы 4 шілдедегі №165-IV Заңының негізінде ЖЭК саласында басшылықты жүзеге асырады.

Мемлекеттік орган нысанындағы Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің Табиғи монополияларды реттеу комитеті 2018 жылғы 27 желтоқсандағы №204-VI «Табиғи монополиялар туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес, табиғи монополиялар салаларында, о.і. электр энергиясын беру, жылу энергиясын өндіру, жеткізу, бөлу және қамтамасыз ету бойынша реттелетін қызметтерге қатысты мемлекеттік саясатты іске асырады.

Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігі 2017 жылғы 27 желтоқсандағы №125-VI «Жер қойнауы және жер қойнауын пайдалану туралы» Қазақстан Республикасының кодексіне сәйкес көмір өнеркәсібі саласына басшылық жасайтын мемлекеттік орган болып табылады.

ҚАЗАҚСТАННЫҢ ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯСЫ МЕН ҚУАТЫ НАРЫҒЫНЫҢ МОДЕЛІ

Нарық кеңесі
(нарық мониторингі)

01.3 Электр энергиясы мен көмір нарығына шолу

2019 жылғы 1 қаңтардан бастап электр энергиясы нарығымен қатар электр қуатына сұранысты жабу үшін қолданыстағы электр қуаттарын ұстап тұру және жаңа электр қуаттарын іске қосу үшін инвестициялар тартуға бағытталған электр қуаты нарығы жұмыс істей бастады.

Қолданыстағы қуатты жаңарту, кеңейту және жаңа электр станцияларын салу үшін инвестиция тарту ұзақ мерзімді келісімдер шеңберінде, ағымдағы жабу үшін инвестицияларды тарту арқылы, орталықтандырылған электр энергиясының саудасы нарығындағы бәсекелестік іріктеу негізінде қалыптасады.

Қуат нарығының енгізілуіне байланысты электр энергиясына арналған қолданыстағы тариф екі құрамдас бөлікке бөлінді:

1. электр энергиясына тариф – рентабельділік нормасын ескере отырып, энергия өндіруші ұйымдардың электр энергиясын өндіруге арналған шығындар (амортизацияны, кредиттер бойынша пайыздарды қоса алғанда) базасында қалыптасатын ауыспалы бөлік;
2. қуат тарифі – жаңа электр қуаттарын салуға және қолданыстағыларын жаңартуға, жаңғыртуға, реконструкциялауға, кеңейтуге салынған инвестициялардың қайтарымдылығын қамтамасыз ететін тұрақты бөлік.

Электр энергиясы нарығында электр энергиясын сатып алу-сату, сондай-ақ электр энергиясын орталықтандырылған сауда-саттықта сатып алу және сату бойынша екі жақты тікелей шарттар жасасу мүмкіндігі сақталады. Бұл ретте, «Электр энергетикасы туралы» Заңның 12-1-бабының 2-тармағына сәйкес электр энергиясын өндіру бәсекелес ортада болады және энергия өндіруші ұйымдар тиісті топтың шекті тарифі шеңберінде босату бағасын дербес айқындайды.

Қуатты сатып алуды Бірыңғай сатып алушы қажетті қуат резервін ескере отырып, Қазақстан БЭЖ-інің жылына ең жоғары тұтынылатын қуаты деңгейінде жүзеге асырады.

Бірыңғай сатып алушы қуатты барлық көтерме сатып алушыларға (энергия беруші, энергиямен жабдықтаушы ұйымдар мен көтерме тұтынушыларға) бірыңғай, орташа баға бойынша өткізеді. Бұл тетік энергия өндіруші ұйымдардың қуатына әр түрлі бағаларды деңгейлестіруді

қамтамасыз етеді, өйткені жұмыс істеп тұрған энергия өндіруші ұйымдардың инвестициялық қажеттіліктері электр станцияларын салуға арналған тендердің нәтижелері бойынша енгізілген жаңа электр станцияларына қарағанда аз.

ҚАЗАҚСТАН ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯСЫНЫҢ ТЕҢГЕРІМІ

2022 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша, ҚР электр станцияларының белгіленген қуаты 23 959 МВт-ны құрады, бұл 2020 жылмен салыстырғанда 412 МВт-ға артық.

ҚР электр станцияларының қолда бар қуаты 20 200 МВт-ны құрады, бұл өткен жылмен салыстырғанда 161,4 МВт-ға артық, о.і. Солтүстік аймақта – 95 МВт-ға, Оңтүстік аймақта – 67 МВт-ға өсті.

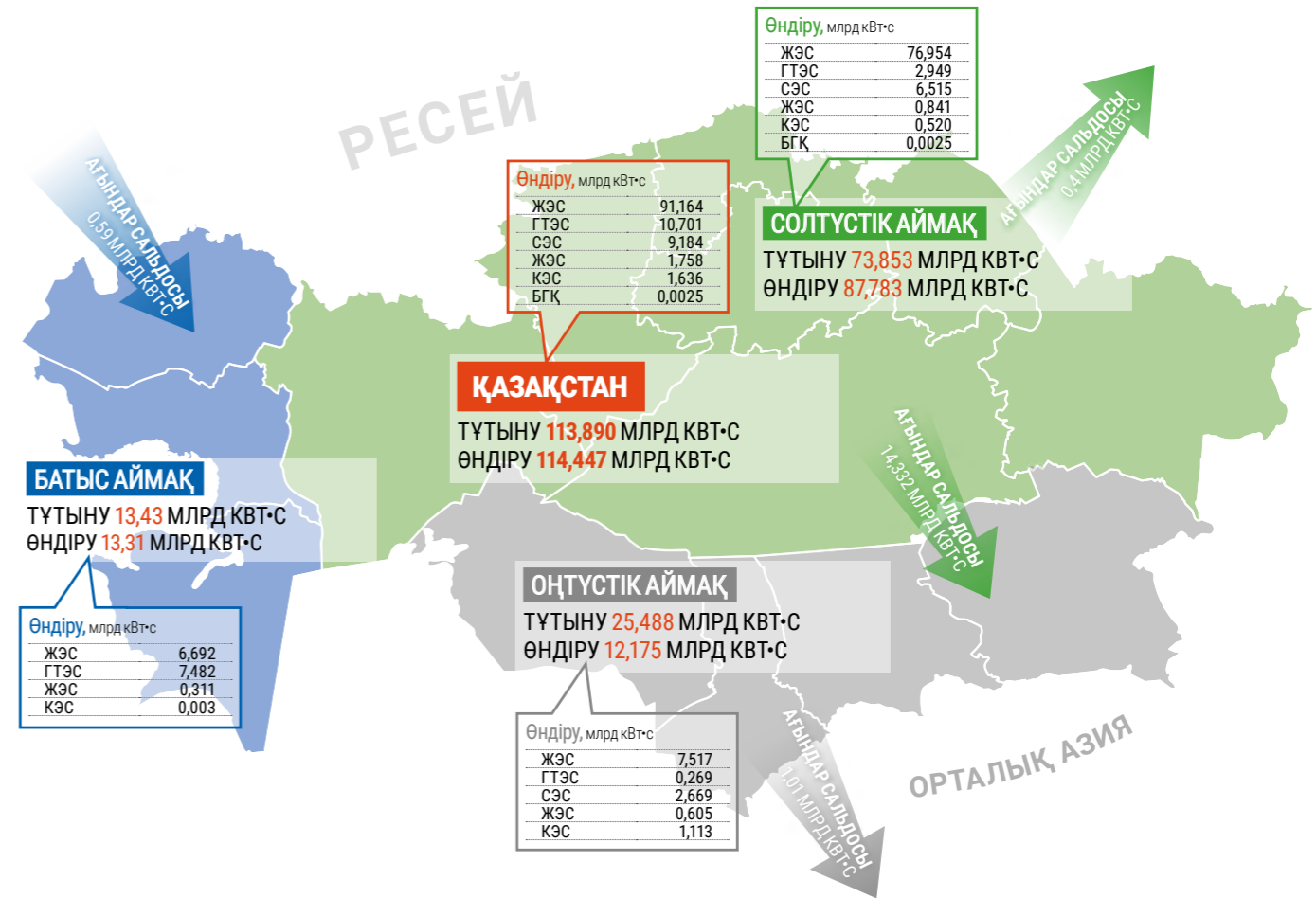
Қазақстандағы электр энергиясын өндіру әсіресе жылу электр станцияларында басым жүзеге асырылды – 79,7%, су электр станциялары – 8%, ЖЭК үлесі шамамен 3,7%-ды құрады.

Солтүстік аймақта елде өндірілетін электр энергиясының 76,7%-ы өндірілді. Мұнда негізгі көмір кен орындары мен су-энергетикалық ресурстар орналасқан. Электр энергиясының артылғаны энергия тапшы оңтүстік өңірге жеткізіліп, Ресей Федерациясына экспортталады.

Оңтүстік аймақ солтүстік аймақтан жеткізілетін қуат есебінен жабылатын электр энергиясының тапшылығымен сипатталады, мұнда электр энергиясын өндіру үлесі 10,6%-ды құрады.

Батыс аймақта электрді тұтынудың елеулі үлесін өздерінің өндіруші көздері бар мұнай-газ саласының кәсіпорындары құрады. Ел аумағы бойынша батыстың Қазақстанның солтүстігімен және оңтүстігімен электр байланыстары жоқ.

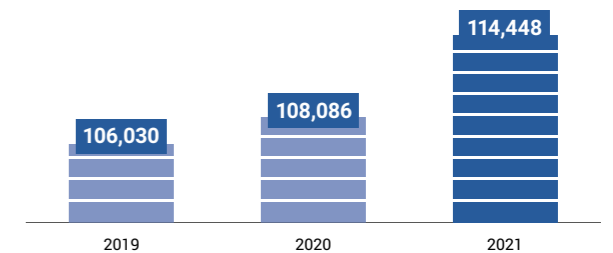
Жүйелік оператордың деректері бойынша, 2021 жылғы қаңтар-желтоқсанда Қазақстан Республикасының электр станциялары 114 447,9 млн кВтс электр энергиясын өндірді, бұл 2020 жылдың осы кезеңдегі деректерімен салыстырғанда 5,8%-ға артық. Өндірудің ұлғаюы Қазақстан БЭЖ-інің барлық өңірлерінде байқалды.

2021 жылғы қаңтар-желтоқсанда 2020 жылдың ұқсас кезеңімен салыстырғанда Ақмола, Жамбыл, Қызылорда және Түркістан облыстарында электр энергиясын өндіру (өсім 15% және одан жоғары) айтарлықтай өсті. Сонымен қатар, электр энергиясын өндірудің төмендеуі Ақтөбе, Алматы, Шығыс Қазақстан, Қарағанды, Қостанай, Солтүстік Қазақстан облыстарында байқалды.

Қазақстанның СЭС-терінде электр энергиясын өндіру 365,9 млн кВтс-ға (14,19%) азайды. Станциялардың жұмыс режимі су шаруашылығы теңгерімімен және гидрологиялық жағдаймен анықталды.

ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯСЫН ӨНДІРУ, млрд кВтс

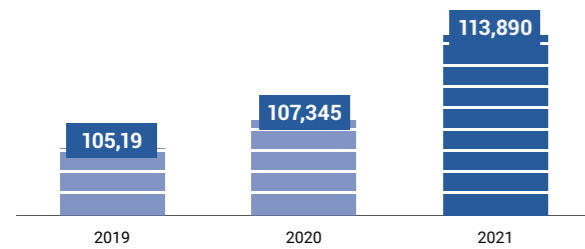

Жүйелік оператордың деректері бойынша, 2021 жылғы қаңтар-желтоқсанда Республиканың электр энергиясын тұтыну динамикасында 2020 жылғы қаңтар-желтоқсан көрсеткіштерімен салыстырғанда 6%-ға өсу байқалды. Мәселен, республиканың солтүстік аймағында тұтыну 5%-ға, оңтүстігінде 9%-ға және батысында 7%-ға өсті.

01.3 Электр энергиясы мен көмір нарығына шолу

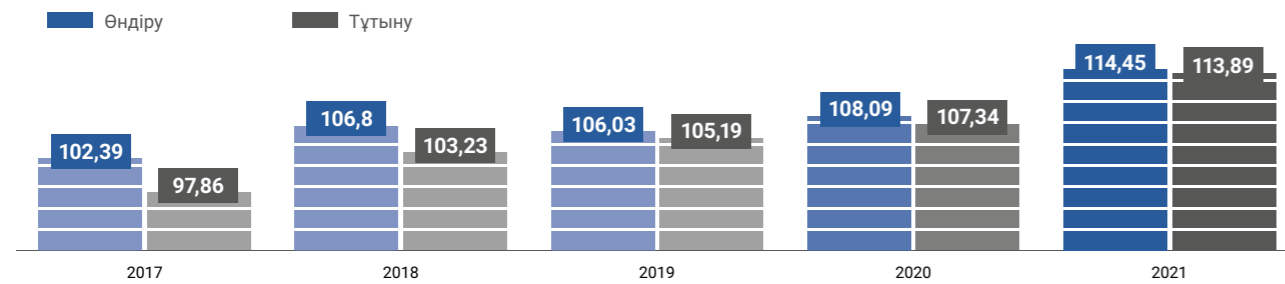
ҚР-ДАҒЫ ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯСЫН ТҮТЫНУ,

млн кВтс

2021 жылы 2020 жылға ұқсас кезеңімен салыстырғанда электр энергиясын тұтынудың ең жоғары өсімі Ақмола облысы бойынша – 1 085 млн кВтс (9,5%), Қарағанды облысы бойынша – 540,5 млн кВтс (2,9%), Түркістан облысы бойынша – 548,7 млн кВтс (10,5%), Павлодар облысы бойынша – 750,9 млн кВтс (3,6%), Шығыс Қазақстан облысы бойынша – 432 млн кВтс (4,6%) мөлшерінде байқалады.

ҚР-ДАҒЫ ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯСЫН ӨНДІРУ/ТҮТЫНУ БАЛАНСЫ, млрд кВтс

Қазақстан Республикасы бойынша электр энергиясының көрсеткіштері

млн кВтс

№	ҚР бойынша көрсеткіштер	2018 ж.	2019 ж.	2020 ж.	2021 ж.	Δ 2021/ 2020
1.	Э/э тұтыну	103 228,3	105 193,1	107 344,8	113 890,3	6%
	Э/э өндіру, о.і.:	106 797,1	106 029,8	108 085,8	114 447,9	5,8%
	ЖЭС	86 795,1	85 955	86 662,6	9 1164,2	5,2%
	ГЖЭС	9 119,3	8 975,6	9 527,7	10 701,8	12,3%
2.	СЭС	10 343,0	9 984,9	9 545,8	9 184,9	-3,8%
	ЖЭС	400,5	701,9	1 094,1	1 758,0	60,6%
	КЭС	137,9	409,4	1 250,7	1 636,5	30,8%
	БГҚ	1,3	3	4,9	2,5	-49%
3.	Сальдо-ағын «+» тапшылық, «-» артықшылық о.і.:	-3 568,8	-836,7	-741	-557,6	-2%
	Ресей	-3 566	-3 057,8	123,1	461,7	237%
	Орталық Азия	-2,8	-962,4	-864,1	-1019,3	26,3%

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЭЛЕКТР
ЭНЕРГИЯСЫНЫҢ ЭКСПОРТЫ-ИМПОРТЫ

Электр энергиясын өндіру-тұтынуды теңгерімдеу мақсатында 2021 жылдың қаңтар-желтоқсан айларында РФ-ға экспорт – 1 326,6 млн кВтс Ресей Федерациясынан импорт – 1 788,32 млн кВтс құрады.

Оның ішінде «KEGOC» АҚ-ның РФ-ға экспорты – 1 267,7 млн кВтс, есепті кезеңде электр энергиясының импорты 1 506,41 млн кВтс құрады.

2020 жылмен салыстырғанда РФ-ға экспорттың өсуі 18,7%-ды, ұқсас кезеңде РФ-дан импорттау көлемінің өсуі 44,2%-ды құрады.

млн кВтс

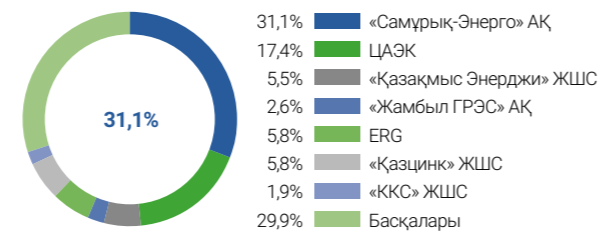
Атауы	2020 қаңтар-желтоқсан	2021 қаңтар-желтоқсан	Δ 2021/2020 жж.	
			млн кВтс	%
Қазақстанның экспорты	-2296,46	-2650,43	-353,97	15,4%
Ресейге	-1117,48	-1326,60	-209,13	18,7%
«ЕГРЭС-1» ЖШС	-0,04	-0,050435	-0,01	16,3%
«СевКазЭнерго» АҚ	-51,26	-58,85506	-7,60	14,8%
«Неверовский щебень» ЖШҚ – «СПСТ Компании» ЖШС – «AES ШГЭС» ЖШС	-0,55	0,00	0,55	-100,0%
«ИНТЕР РАО» ЖАҚ – «КЭЛ» ЖШС – «ЕГРЭС-2 станциясы» АҚ	-0,02	0,00	0,02	-97,5%
«KEGOC» АҚ (сатуға арналған шарт) (теңгерімдеуші нарық)	-1065,61	-1267,70	-202,09	19,0%
Орталық Азия БЭС-ке	-1178,98	-1323,83	-144,85	12,3%
«ЕГРЭС-1» ЖШС Өзбекстан үшін	-806,65	-392,92	413,73	-51,3%
«KEGOC» АҚ «Қырғызстан ҰЭЖ» ААҚ-ға	-3,66	-5,83	-2,17	59,3%
«ГРЭС 1» ЖШС «Электр станциялары» АҚ-ға (өзара алмасу аясында) Қырғызстан үшін	-280,07	-680,25	-400,18	142,9%
«ЕГРЭС-2» АҚ Өзбекстан үшін	-72,51	-190,24	-117,73	162,4%
«Топар ГРЭС-і» Өзбекстан үшін	-16,09	-54,58	-38,49	239,2%
«Топар ГРЭС-і» ЖШС-дан – «АБ Энерго» ЖШС-ға – «АВ ENERGO» ЖШҚ-дан «Қырғызстан электр станциялары» ААҚ үшін	0	-0,74	-0,74	100%
Қазақстанның импорты	1555,44	2093,53	538,08	34,6%
Ресейден	1240,60	1788,32	547,72	44,2%
«ИНТЕР РАО» ЖАҚ	263,59	281,91	18,32	6,9%
«ИНТЕР РАО» ЖАҚ (сатып алуға арналған шарт) (теңгерімдеуші нарық)	977,00	1506,41	529,41	54,2%
Орталық Азия БЭС-тен, о.і.	314,85	305,21	-9,64	-3,1%
«Қырғызстан ҰЭЖ» ААҚ-дан «KEGOC» АҚ үшін	2,65	5,21	2,56	96,6%
«АлматыЭнергоСбыт» ЖШС	312,20	300,00	-12,20	-3,9%
Сальдо-ағын «+» тапшылық, «-» артықшылық	-741,01	-556,90	184,11	-24,8%

01.3 Электр энергиясы мен көмір нарығына шолу

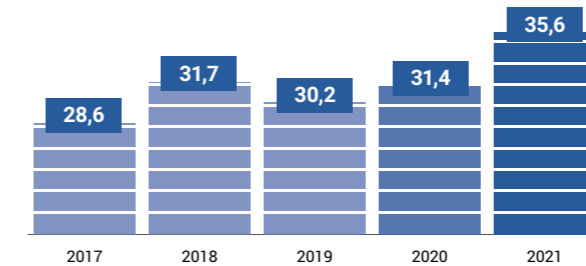
**ЭЛЕКТР ЭНЕРГЕТИКАСЫ НАРЫҒЫНДАҒЫ
БӘСЕКЕЛЕС ОРТА**

«Самұрық-Энерго» АҚ энергия өндіруші ұйымдарының электр энергиясын өндіру көлемі 2021 жылы 35,6 млрд кВтс құрады. «Самұрық-Энерго» АҚ электр станцияларының электр энергиясын өндіру үлесі Қазақстанның БЭЖ-і бойынша электр энергиясын өндірудің жалпы көлемінде 31,1%-ды құрады. Электр энергиясын өндіруді ұлғайту 2020 жылдың ұқсас кезеңінің көрсеткіштерімен салыстырғанда 13,5%-ды құрады.

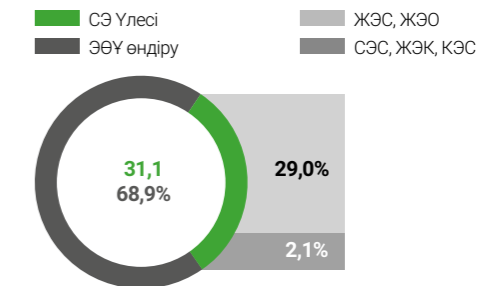
**«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ-НЫҢ НЕҒҮРЛЫМ ІРІ
БӘСЕКЕЛЕСТЕРІНІҢ 2021 ЖЫЛҒЫ КӨТЕРМЕ
САУДА НАРЫҒЫНДАҒЫ ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯСЫН
ӨНДІРУ ҮЛЕСІ, млрд кВтс**

**«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ ЭНЕРГИЯ ӨНДІРУШІ
ҰЙЫМДАРЫНЫҢ ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯСЫН ӨНДІРУ
ДИНАМИКАСЫ, млрд кВтс**

**ҚР БОЙЫНША 2021 ЖЫЛЫ «САМУРЫҚ-ЭНЕРГО»
АҚ-НЫҢ ЖАЛПЫ ЭЛЕКТРОЭНЕРГИЯНЫ
ӨНДІРУДЕГІ ҮЛЕСІ**

ҚР бойынша «Самұрық-Энерго» АҚ-ның электр энергиясын жалпы өндірудегі үлесі 2021 жылы 31,1%-ды құрады, 2020 жылмен салыстырғанда үлесі 2,1%-ға ұлғайды.

Қазақстанның ірі өндірушілерінің электр энергиясын өндіруі

млн кВтс

№	Атауы	2018 ж.	2019 ж.	2020 ж.	2021 ж.	Ауытқу 2020 ж./2021 ж.	ҚР-ның үлесі, %
1	«Самұрық-Энерго» АҚ	31 703	30 200,3	31 385,4	35 609,3	4 223,9	31,1%
2	ERG	19 573,9	18 545,0	18 856,2	19 914,6	1 058,4	17,4%
3	ЦАЭК	7 025,7	7 032,8	7 035,4	6 238,5	-796,9	5,5%
4	«Қазцинк» ЖШС	3 271,6	3 093,2	2 941,3	2 974,1	32,8	2,6%
5	«Қазақмыс Энерджи» ЖШС	6 437,0	7 443,6	7 267,5	6 601,4	666,1	5,8%-
6	«ККС» ЖШС	6 376,8	6 645,4	6 445,7	6 596,9	151,2	5,8%
7	«Жамбыл ГРЭС» АҚ	1 792,4	1 878,8	1 809,1	2 139,4	330,3	1,9%

«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯСЫН ӨНДІРУ САЛАСЫНДА

«Самұрық-Энерго» АҚ-ның электр энергетикасы нарығындағы бәсекелес ортадағы күшті және әлсіз жақтары

Күшті жақтары	Әлсіз жақтары
1. Өндіруде өзіндік құны төмен энергетикалық көмір қорының көптігі	1. Қуаттардың тозу деңгейінің жоғару болуы
2. Компанияның портфелінде ЖЭК және СЭС активтерінің болуы	2. Қарыз жүктемесі деңгейінің жоғару болуы
3. Қазақстан Республикасындағы қуаттар тозуының жалпы деңгейіне қатысты тиімді энергетикалық қуаттар	3. Баға ұсынысын басқару мүмкіндіктерінің төмен болуы
4. Экспорттық әлеует және валюталық түсім алу	4. Дәстүрлі нарықтарда Екібастұз көмірін алмастыру, сондай-ақ параметрлердің төмен болуына байланысты басқа нарықтарда бәсекеге қабілетсіздік себебінен энергетикалық көмірді экспорттық жеткізудің шектелуі
5. Мемлекет пен Қор тарапынан қолдау	

Өндірістік ҚНҚ (өндірушілерге бөлгенде)

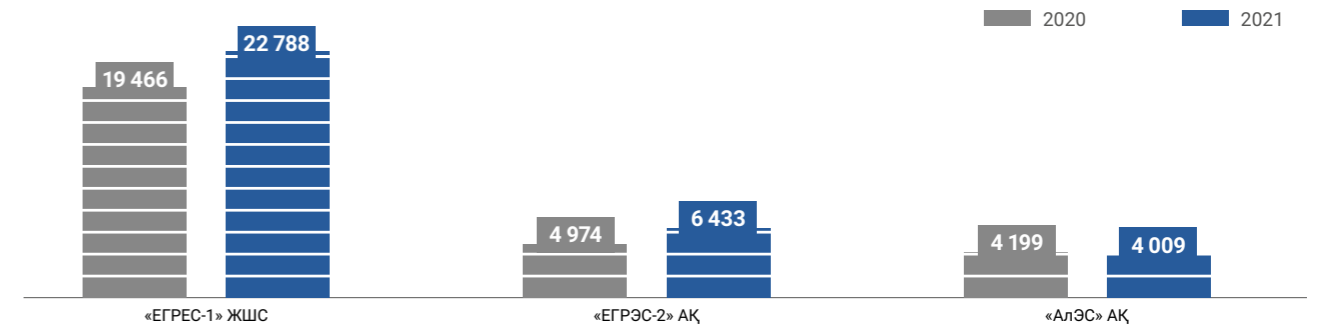
ЕТҮ атауы	2019	2020	2021	2020 жылға қарағанда 2021 жылғы ауытқу	2022 (болжам)	2023 (болжам)
Электр энергиясын өндіру көлемі, млн кВтс						
«АлЭС» АҚ	5 397,4	5 335,1	5 008,4	94%	5 165,9	5 165,9
«Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС	18 301,5	19 466,4	22 788,4	117%	20 787,3	20 927,1
«Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» АҚ	4 928,5	4 974,2	6 433,4	129%	6 002,0	6 001,3
«Шардара СЭС» АҚ	464,8	513,5	455,8	89%	500,0	537,0
«Мойнақ СЭС» АҚ	951,5	929,5	758,3	82%	814,0	906,0
«Samruk-Green Energy» ЖШС	3,3	7,4	20,5	278%	20,7	20,7
«Бірінші жел электр станциясы» ЖШС	153,3	159,4	144,6	91%	159,0	175,3
«Ereymtau Wind Power» ЖШС					18,0	193,5
«Энергия Семиречья» ЖШС					61,0	243,8
Барлығы	30 200,3	31 385,4	35 609,3	113%	33 527,9	34 170,7
Электр энергиясын сату көлемі, млн кВтс						
«АлЭС» АҚ	4 725,4	4 689,1	4 425,0	94%	4 682,1	4 764,0
«Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС	17 642,5	19 001,0	22 496,1	118%	20 983,8	21 557,4
О.і. экспорт	966,6	859,2	400,3			
«Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» АҚ	4 689,5	4 809,3	6 336,4	132%	6 016,4	6 121,5
О.і. экспорт			191,8			
«Шардара СЭС» АҚ	466,2	521,3	468,0	90%	521,4	570,6
«Мойнақ СЭС» АҚ	952,3	943,7	780,9	83%	858,6	967,3

01.3 Электр энергиясы мен көмір нарығына шолу

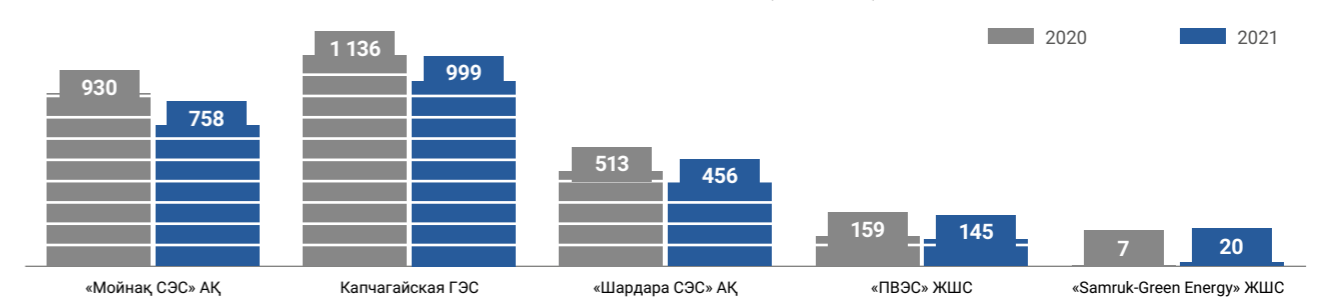
ЕТҮ атауы	2019	2020	2021	2020 жылға қарағанда 2021 жылғы ауытқу	2022 (болжам)	2023 (болжам)
«Samruk-Green Energy» ЖШС	3,2	7,2	20,2	280 %	19,9	19,9
ЕТҮ атауы	2019	2020	2021	2020 жылға қарағанда 2021 жылғы ауытқу	2022 (болжам)	2023 (болжам)
«Бірінші жел электр станциясы» АҚ	152,9	159,1	144,3	91 %	156,8	174,7
«Ereymentau Wind Power» ЖШС			0,0		17,8	191,6
«Энергия Семиречья» ЖШС			0,0		54,4	217,7
Барлығы	28 632,1	30 130,6	34 670,9	115 %	33 311,3	34 584,6
Қуатты сату көлемі, МВт						
«АлЭС» АҚ	817,4	872,1	806,1	92 %	850,0	850,0
«Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС	501,9	1 556,4	1 565,1	101 %	1 827,0	2 187,3
«Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» АҚ	846,8	743,3	524,7	71 %	870,0	870,0
«Шардара СЭС» АҚ	41,6	47,6	61,0	128 %	61,0	61,0
«Мойнақ СЭС» АҚ	280,9	285,7	291,5	102 %	298,0	298,0
Барлығы	2 488,6	3 505,2	3 248,4	93 %	3 906,0	4 266,3
Электр энергиясын беру көлемі, млн кВтс						
«АЖК» АҚ	6 961,3	6 837,8	7 649,7	112 %	7 638,4	7 868,6
Барлығы	6 961,3	6 837,8	7 649,7	112 %	7 638,4	7 868,6
Электр энергиясын сату көлемі, млн кВтс						
«АлматыЭнергоСбыт» ЖШС	6 218,2	6 055,5	6 723,9	111 %	6 878,0	7 084,3
Барлығы	6 218,2	6 055,5	6 723,9	111 %	6 878,0	7 084,3
Жылу энергиясын өндіру көлемі, мың Гкал						
«Алматы электр станциялары» АҚ	5 024,5	5 596,4	5 553,8	99 %	5 313,4	5 313,4
«Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» АҚ	82,8	66,9	76,2	114 %	76,0	76,0
«Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС	132,3	155,4	136,0	88 %	155,4	155,4
Барлығы	5 239,6	5 818,7	5 766,0	99 %	5 544,8	5 544,8
Көмір сату көлемі, млн тонна	44,7	43,4	44,7	103 %	44,0	46,3

2021 жылы электр энергиясын өндіру көлемі 35 609,3 млн кВтс құрады, бұл өткен жылдың сәйкес кезеңімен салыстырғанда 13%-ға немесе 4 223,9 млн кВтс-ға артық. Өсім негізінен, «Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС есебінен (ұлғаю 3 322,0 млн кВтс немесе 17%-ға) ішкі нарықта және «Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» АҚ-да сұраныстың өсуі нәтижесінде (ұлғаю 1 459,1 млн кВтс немесе 29%-ға) №2 энергия блогының 2020 жылғы 1-тоқсанда жөндеуде тұрып қалуына байланысты болды.

ЖЭС, ЖЭО-ДА ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯСЫН ӨНДІРУ КӨЛЕМІ (млн кВтс)

СЭС, ЖЭС, КЭС-ТЕРДЕ ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯСЫН ӨНДІРУ КӨЛЕМІ (млн кВтс)

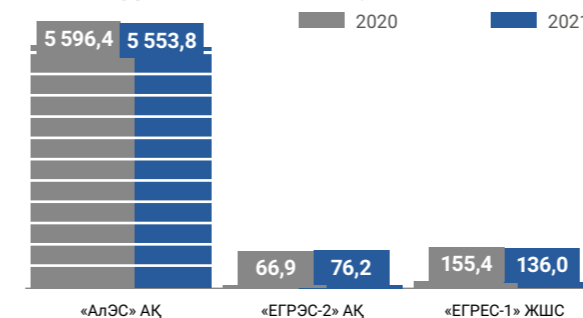

АЛДАҒЫ КЕЗЕҢГЕ БОЛЖАМ:

2022 жылға арналған болжамда электр энергиясын өндіру көлемі 2021 жылғы фактіге қарағанда біртіндеп төмендей отырып болжануда. 2022 жылы электр энергиясын өндіру көлемінің 2 081,4 млн кВтс төмендеуі негізінен «Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС-ның электр энергиясын өндіру көлемінің төмендеуі есебінен болды.

Жылу энергиясын өндіру көлемі 5 766,0 мың Гкал құрады. Өткен жылдың ұқсас кезеңімен салыстырғанда есепті кезеңде жылыту кезеңіндегі орташа айлық температура-ның неғұрлым жоғары болуы нәтижесінде төмендеуі 1%-ды құрайды.

ЖЫЛУ ЭНЕРГИЯСЫН ӨНДІРУ КӨЛЕМІНІҢ
ӨЗГЕРУ ДИНАМИКАСЫ, мың Гкал

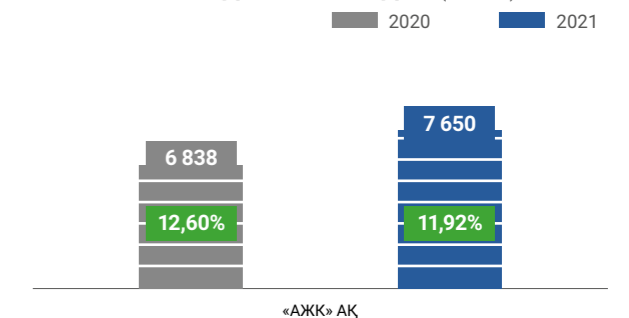

АЛДАҒЫ КЕЗЕҢГЕ БОЛЖАМ:

2022 жылға арналған жоспарда жылу энергиясын өндіру көлемі негізінен «Алматы Электр Станциялары» АҚ жылу энергиясын өндіру көлемінің төмендеуі есебінен 2021 жылғы фактіге қарағанда 4%-ға азаюмен болжанып отыр.

«АЖК» АҚ желілері бойынша электр энергиясын беру көлемі 2021 жылы 7 650 млн кВтс құрады, бұл 2020 жылғы фактіден 12%-ға немесе 812 млн кВтс жоғары.

ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯСЫН БЕРУ КӨЛЕМІ (млн кВтс)
ЖӘНЕ ЖЕЛІЛЕРДЕГІ ШЫҒЫНДАР (%-бен)

01.3 Электр энергиясы мен көмір нарығына шолу

АЛДАҒЫ КЕЗЕҢГЕ БОЛЖАМ:

Электр энергиясын беру және тарату көлемі бойынша 2022 жылы 2021 жылмен салыстырғанда 0,15%-ға кему күтілуде.

Есепті кезеңде энергиямен жабдықтаушы ұйымдарда электр энергиясын өткізудің жалпы көлемі 6 723,9 млн кВтс құрады, бұл Серіктестікке қызмет көрсету аймағында электр энергиясын тұтыну көлемінің ұлғаюына байланысты 2020 жылғы ұқсас кезеңнен 11%-ға артық.

Атауы	Нақты 2020 ж.	Нақты 2021 ж.	Ауытқу	%
«АлматыЭнергоСбыт» ЖШС				
Тұтынушылар саны, о.і.:	869 680	899 134	29 454	3%
Халық	835 509	862 980	27 471	3%
Заңды тұлғалар	34 171	36 154	1 983	6%
Сату көлемі, млн кВтс	6 055,5	6 723,9	668,4	11%

АЛДАҒЫ КЕЗЕҢГЕ БОЛЖАМ

2022 жылға арналған болжамда электр энергиясын өткізу көлемі 2021 жылғы фактінің деңгейінен 2%-ға ұлғаяды.

ЖАҢАРТЫЛАТЫН ЭНЕРГИЯ КӨЗДЕРІ

Соңғы 7 жылда ЖЭК объектілерінің белгіленген қуаты 11 есеге дерлік – 2014 жылғы 177,52 МВт-дан 2021 жылы 2 010 МВт-ға дейін өсті.

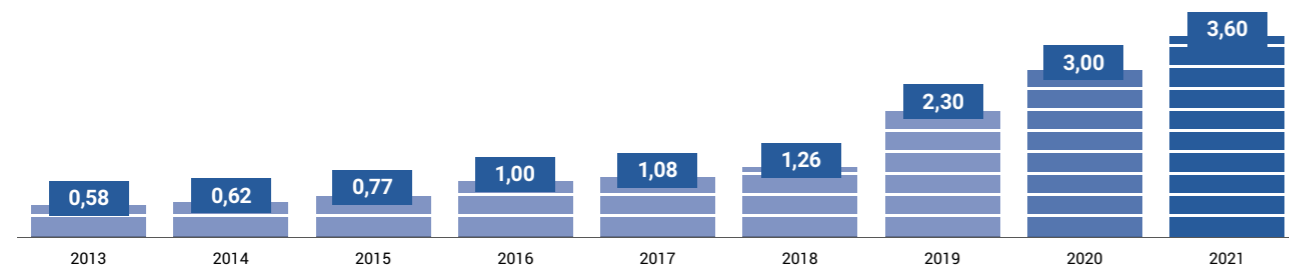
Энергетика министрлігінің деректері бойынша 2022 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша ҚР-да 134 ЖЭК объектісі жұмыс істейді.

ЖЭК-ті пайдалану объектілері (КЭС, ЖЭС, БГС, шағын СЭС) электр энергиясын өндіру көлемі 2021 жылы 4 220,3 млн кВтс құрады.

2020 жылдың кезеңімен салыстырғанда (3 072,3 млн кВтс) электр энергиясын өндірудің өсімі 30%-ды құрады, бұл Қазақстанның электр энергиясын өндірудің жалпы көлеміндегі бір миллиард кВтс-дан артық немесе 3,69% үлесімен салыстыруға болады.

2021 жылғы қаңтар-желтоқсанда СЭС, ЖЭС және шағын СЭС электр энергиясын өндіру 2020 жылдың ұқсас кезеңімен салыстырғанда артқаны байқалады.

ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯСЫН ӨНДІРУДІҢ ЖАЛПЫ КӨЛЕМІНДЕ ҚР ЖЭК ПАЙДАЛАНАТЫН ОБЪЕКТІЛЕРДІҢ ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯСЫН ӨНДІРУ ҮЛЕСІ, %

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ «САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ ЖЭК ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯСЫН ӨНДІРУ ҮЛЕСІ

«Самұрық-Энерго» АҚ ЖЭК объектілерінің (КЭС, ЖЭС, шағын СЭС) электр энергиясын өндіруі 2021 жылы 325,3 млн кВтс немесе ҚР-да ЖЭК объектілері өндіретін электр энергиясы көлемінің 7,7%-ын құрады, бұл 2020 жылдың ұқсас кезеңімен салыстырғанда 2,1%-ға төмен (2020 жылы «Самұрық-Энерго» АҚ ЖЭК объектілерінің электр энергиясын өндіруі 332,3 млн кВтс құрады, ал ҚР ЖЭК объектілері электр энергиясын өндірудегі ЖЭК үлесі – 10,8%).

млн кВтс

№	Атауы	2019 ж.		2020 ж.		2021 ж.	
		қаңтар-желтоқсан	ҚР-дағы үлесі, %	қаңтар-желтоқсан	ҚР-дағы үлесі, %	қаңтар-желтоқсан	ҚР-дағы үлесі, %
	«Самұрық-Энерго» АҚ-ның «таза» электр энергиясын өндіруі (ірі СЭС-терді есептегенде ЖЭК), оның ішінде:	342,5	17,8%	335,8	10,8%	325,3	7,7%
1	«АлЭС» АҚ шағын СЭС каскады	190,9	9,9%	165,6	5,3%	160,3	3,8%
2	«Samruk-Green Energy» ЖШС 2 МВт КЭС	3,2	0,2%	3,8	0,1%	5,3	0,1%
3	«Samruk-Green Energy» ЖШС 5 МВт Шелек ЖЭС		0,0%	3,5	0,3%	15,1	0,4%
4	«Бірінші жел электр станциясы» ЖШС 45 МВт ЖЭС	148,4	7,7%	162,9	5,2%	144,6	3,4%

«Самұрық-Энерго» АҚ ЖЭК электр энергиясын өндіру көрсеткіштерінің төмендеуі Қазақстанда ЖЭК жаңа қуаттарының іске қосылуы салдарынан ЖЭК-тің басқа да объектілерінің электр энергиясын өндіру көлемінің ұлғаюымен байланысты.

«САМУРЫҚ-ЭНЕРГО» АҚ-НЫҢ ҚУАТ НАРЫҒЫНА ҚАТЫСУЫ

2021 жылы «Самұрық-Энерго» АҚ электр станциялары «КОРЭМ» АҚ сауда алаңында өткізілетін электр қуатының сауда-саттығына қатысты.

2021 жылғы 16 қарашадағы қуатты орталықтандырылған сауда-саттығының қорытындылары бойынша Компанияның электр станциялары айына 590 мың теңге/МВт бағаммен 3 447,1 МВт электр энергиясын сатты, оның ішінде:

«Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне арнайы экономикалық және индустриялық аймақтар, инвестицияларды тарту, экспортты дамыту және ілгеріту, сондай-ақ әлеуметтік қамсыздандыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» ҚР заңына сәйкес, «Мойнақ СЭС» АҚ және «АлЭС» АҚ қуатқа жеке тарифтерді алды.

Қуат көлемі «Шардара СЭС» АҚ үшін 61 МВт және «Мойнақ СЭС» АҚ үшін 298 МВт құрады. Жеке тарифтер салынған электр станциясына пайдаланылған қарыздық құралдарды қайтаруды («МСЭС» АҚ), сондай-ақ инвестициялық бағдарламалар («АлЭС» АҚ) үшін бұрын алған мақсатты қарызды қайта қаржыландыруды қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

01.3 Электр энергиясы мен көмір нарығына шолу

ТАРИФ САЯСАТЫ

Электр энергиясындағы тариф белгілеу сызбасы

Тарифтік реттеу энергетикалық компаниялар қызметінің түріне қарай ҚР Ұлттық экономика министрлігі Табиғи монополияларды реттеу және бәсекелестікті қорғау комитетінің (бұдан әрі – Комитет) немесе салалық министрлік – Энергетика министрлігінің (бұдан әрі – ЭМ) құзыретіне жа-тады.

Энергия өндіруші ұйымдар (бұдан әрі – ЭӨҰ) үшін 2016–2018 жылдар кезеңіне электр энергиясына тарифтер стан-циялар үшін бұрын 2015 жылға бекітілген шекті тарифтер деңгейінде белгіленді.

2014 жылы қабылданған Қазақстанның отын-энергетика-лық кешенін (ОЭК) дамытудың 2030 жылға дейінгі тұжы-рымдамасының негізінде 2019 жылдан бастап саланы ин-вестициялардың жеткілікті деңгейімен қамтамасыз етудің тиімді тетігі ретінде Қуат нарығы енгізілді, бұл ұзақ мерзімді перспективада нарыққа жағымды әсер етеді.

Электр энергетикасы саласындағы бағалар мен тариф-терді реттеу мәнмәнінде ЭМ-не электр энергиясына шек-ті, теңгерімдеуші электр энергиясына шекті тарифтерді, электр қуатының әзірлігін ұстап тұру бойынша көрсетілетін қызметке шекті тарифті бекіту жөніндегі функциялар жүк-телген. Сондай-ақ, ЭМ-гі қолданыстағы және жаңадан пай-далануға берілетін генерациялайтын қондырғылар үшін электр қуатының әзірлігін ұстап тұру бойынша көрсетілетін қызметке жеке тарифтер белгілейді.

2019 жылдан бастап энергия өндіруші ұйымдар үшін қуат нарығын іске қосуды ескере отырып, мыналар қалыпта-стырылды:

- ▶ инвестициялық жобаларға және негізгі борышты өтеуге арналған шығындарды қамтитын қуатқа арналған шек-ті тарифтер (инвестициялық жобаларды іске асыру үшін тартылатын кредит қаражаты бойынша);
- ▶ электр энергиясын өндіруге жұмсалатын шығындарды және пайда нормасын қамтитын электр энергиясына шекті тарифтер. Қазақстан Республикасы Энергети-

ка министрінің 2021 жылғы 11 наурыздағы №76 бұй-рығымен «Электр энергиясына шекті тарифтерді бекіту кезінде ескерілетін пайданың, сондай-ақ теңгерімдеуші электр энергиясына шекті тарифтерді бекіту кезінде ескерілетін теңгерімдеуге тіркелген пайданың норма-сын айқындау әдістемесін» бекіту туралы 2020 жылғы 22 мамырдағы №205 бұйрығына түзетулер енгізілді.

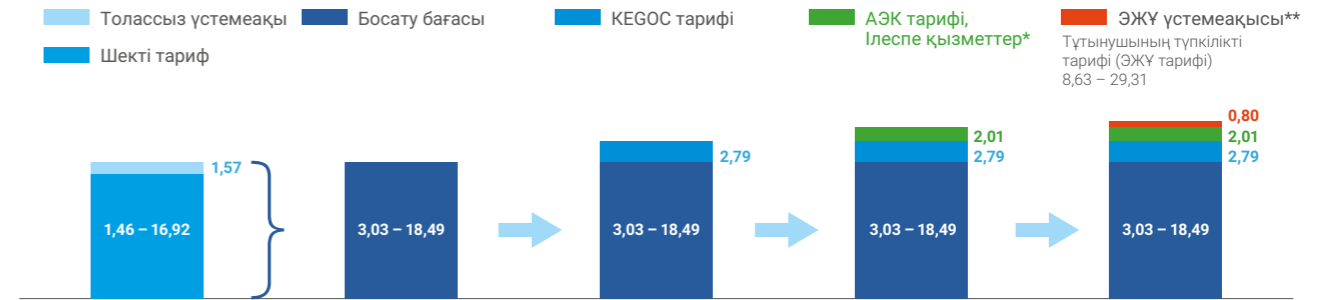
2021 жылғы 1 шілдеден бастап «ЖЭК-ті пайдалануды қол-дау туралы» ҚР Заңына сәйкес ЭӨҰ сатып алатын электр энергиясына жұмсалған шығындарды өтеу мақсатында ЭӨҰ электр энергиясына босату тарифінің құрамында то-лассыз үстемеақы тетігі енгізілді. Толассыз үстемеақыны «ЖЭК-ті қолдау жөніндегі ЕАҚО» ЖШС ҚР-дағы ЖЭК-ті қол-дауға жұмсалған шығындар және шартты тұтынушылар болып табылатын ЭӨҰ-ға электр энергиясын босату көлем-дері негізінде есептейді. ЖЭК толассыз үстемеақысын ен-гізуді ескере отырып, елдің энергия өндіруші ұйымдарының электр энергиясына белгіленген тарифтері қайта қаралды.

Энергия беруші компаниялар үшін электр энергиясын беру-ге және бөлуге, жылу энергиясын өндіруге арналған тариф-терді және энергиямен жабдықтауға арналған тарифтерді (ЭЖҰ) Комитет реттейді. Комитеттің реттеуі мен бақылауы заңнамалық және нормативтік-құқықтық актілерге қатаң сәйкестікте жүзеге асырылады.

Тарифтер бойынша шешімдер әлеуметтік және саяси мәселелердің ықпалына айтарлықтай ұшырайды. ҚР Үкіметінің экономикалық, әлеуметтік және өзге де саясаты «Самұрық-Энерго» АҚ компания тобының операциялық қызметіне елеулі әсер етуі мүмкін.

Электр энергиясының соңғы тарифі мынадай құрамдас бөліктерден құралады:

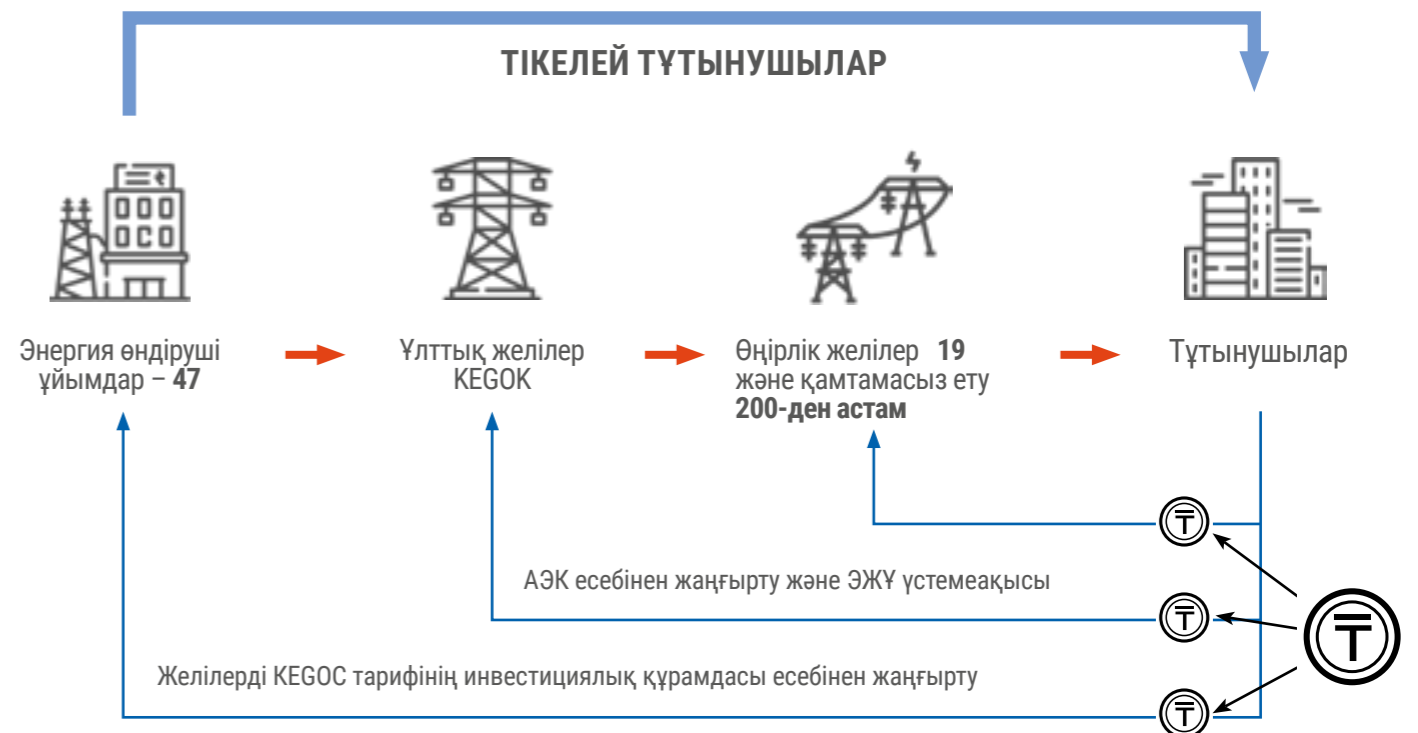
- ▶ энергия өндірушінің босату бағасы (шекті тариф және толассыз үстемеақы);
- ▶ Ұлттық желі бойынша электр энергиясын беру бағасы;
- ▶ АЭК желілері бойынша беру және тарату бағасы;
- ▶ реттеу, теңгерімдеу және диспетчерлеу жөніндегі қыз-меттер;
- ▶ электр қуатының дайындығын қамтамасыз ету бойын-ша қызметтер.

* ЭЖҰ ілеспе қызметтеріне KEGOC қызметтеріне (диспетчерлен-діру, теңгерімдеу), КОРЭМ қызметтеріне, қуатты реттеу жөніндегі қызметтерге, сондай-ақ электр қуатының әзірлігін қамтамасыз ету жөніндегі қызметтерге арналған шығыстар кіреді*.

** ЭЖҰ үстемеақысы электр энергиясын сатып алу мен берудің бекітілген және нақты бағасы арасындағы айырманы өтеу ретін-де кірістерді түзетуді, сондай-ақ өзге де залалдарды (тұтынушы-лардың электр энергиясына сараланған тарифтерді және электр қуатының әзірлігін қамтамасыз ету жөніндегі қызметтерді қол-данудан болған залалдарды) қамтиды.

СТАНЦИЯНЫҢ ҚУАТЫН ЭЛЕКТР ҚУАТЫ НАРЫҒЫНЫҢ ҚЫЗМЕТІ МЕН ШЕКТІ ТАРИФТЕР ЕСЕБІНЕН ЖАҒҒЫРТУ

01.3 Электр энергиясы мен көмір нарығына шолу

Электр энергиясын өндіруге арналған орташа өлшемді тарифтер

Атауы	2019 ж. нақты	2020 ж. нақты	2021 ж. нақты	2022 ж. болжам	2023 ж. болжам
«Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС, орташа өлшемді тарифтер, теңге кВтс	6,07	6,44	7,31	8,22	8,97
экспортқа тариф, теңге/кВтс	9,64	10,22	10,31		
ҚР-дағы тариф, теңге/кВтс	5,87	5,86	6,82	7,60	8,25
оның ішінде, эл. энергиясына тариф, теңге/кВтс	5,65	5,65	6,76	7,60	8,25
оның ішінде, қуатқа тариф, мың теңге/МВт*айына	590	590	590	590	590
«Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» АҚ, орташа өлшемді тарифтер, теңге кВтс	8,70	9,64	10,38	11,46	12,09
электр энергиясына тариф, теңге/кВтс	7,42	8,55	9,79	10,44	11,08
қуатқа тариф, мың теңге/МВт*айына	590	590	590	590	590
«Алматы электр станциялары», орташа өлшемді тарифтер, теңге кВтс	9,66	11,41	13,12	14,36	15,42
электр энергиясына тариф, теңге/кВт*с	8,43	9,45	11,16	12,62	13,71
қуатқа орташа өлшемді тариф, мың теңге/МВт*айына	590	875	899	798	798
қуатқа тариф, мың теңге/МВт*айына	590	590	590	590	590
қуатқа жеке тариф, мың теңге/МВт*айына		4 169	4 169	3 139	3 139
«Шардара СЭС» АҚ, орташа өлшемді тарифтер, теңге кВтс	4,86	12,95	15,32	16,70	16,25
электр энергиясына тариф, теңге/кВтс	4,23	8,49	9,27	11,27	11,28
қуатқа тариф, мың теңге/МВт*айына	590	4 069	3 868	3 868	3 868
«Мойнақ СЭС» АҚ, орташа өлшемді тарифтер, теңге кВтс	10,02	21,33	23,74	24,38	23,92
электр энергиясына тариф, теңге/кВтс	7,93	12,02	12,26	13,70	14,44
қуатқа тариф, мың теңге/МВт*айына	590	2 564	2 564	2 564	2 564
«Samruk-Green Energy» ЖШС, теңге кВтс	48,54	32,73	19,74	23,80	24,77
«Бірінші жел электр станциясы» ЖШС, теңге кВтс	30,03	31,62	33,83	35,52	36,36
«Ereumentau Wind Power» ЖШС				22,68	22,68
«Энергия Семиречья» ЖШС				22,68	22,68

2019 жылғы 1 қаңтардан бастап ҚР-да электр қуатының нарығы жұмыс істей бастады. Электр энергиясын өндірушілер алатын кірістер екі құрамдас бөлікке бөлінген – электр энергиясын сатудан түскен кіріс (ағымдағы шығыстарды жабуға бағытталады) және электр қуаты-

ның әзірлігін ұстап тұру бойынша қызметтерді көрсетуден түскен кіріс (негізгі борышты өтеуге және инвестицияларға жіберіледі). Барлық ЭӨҰ үшін электр қуатының әзірлігін ұстап тұру бойынша қызметке айына 590 мың теңге/МВт мөлшерінде бірыңғай шекті тариф бекітілді. Электр

энергиясының тарифтері 2020–2025 жылдарға бекітілген. Алайда, бекітілген тарифтер жылдар бойынша индекстеуді көздемейді. Бұл ретте, «Электр энергетикасы туралы» ҚР Заңының 12-1-бабының 2-тармағына сәйкес, қажет болған жағдайда электр энергиясына тарифтер жыл сайын түзетіледі.

Қуат нарығының іске қосылуымен станциялар үшін 2020 жылы электр энергиясына орташа өлшенген тарифтер 2020 жылғы 1 шілдеден бастап түзетілген шекті тарифтер мен қуатқа жеке тарифтерді енгізудің іске қосылуын ескере отырып өсті.

ҚР ЭМ-нің станциялар үшін тапшы тарифтерді бекітуіне байланысты нормативтік актілерге сәйкес, ЭӨҰ ҚР ЭМ-ге электр энергиясына шекті тарифтерді түзетуге өтінімдер ұсынды. Нәтижесінде 2020 жылғы 1 шілдеден бастап ҚР ЭМ электр энергиясына шекті тарифтерді бекітті, олар 2021 жылғы 31 наурызға дейін қолданыста болды.

Осылайша, 2021 жыл ішінде ЭӨҰ үшін электр энергиясына мынадай шекті тарифтер қолданылды:

ЭӨҰ атауы	01.01.2021-31.03.2021 бекітілген тариф	01.04.2021-30.06.2021 бекітілген тариф	ЭМ-нің 01.07.2021ж. бастап үстеме ақысыз бекітілген тарифтері	01.04.2021-30.06.2021 бекітілген тариф	ЭМ-нің 01.07.2021ж. бастап үстеме ақысыз бекітілген тарифтері	01.01.2021 ж. бастап бекітілген тарифке өсім %-ы
«ГРЭС-1» ЖШС	5,80	7,25	5,90	1,57	7,47	28,7%
«ГРЭС-2» АҚ	9,13	9,69	8,59	1,57	10,16	11,3%
«АлЭС» АҚ	10,30	11,01	10,23	1,57	11,80	14,5%
«МСЭС» АҚ	12,02	12,03	10,90	1,57	12,47	3,7%
«ШарСЭС» АҚ	8,10	9,74	8,77	1,57	10,34	27,6%

2021 жылдың басынан бастап «ГРЭС-1» ЖШС және «ШарСЭС» АҚ үшін тарифтің айтарлықтай өсуі тиісінше 28,7%-ға және 27,6%-ға, «ГРЭС-2» АҚ мен «АлЭС» АҚ үшін тиісінше 11,3%-ға және 14,5%-ға өсті. «МСЭС» АҚ үшін тариф 12,02 теңге/кВт*сағаттан 12,47 теңге/кВт*сағатқа дейін немесе 3,7%-ға болмашы өсті.

2020 жылдан бастап ҚР ЭМ-мен ауқымды инвестициялық жобаларды жүзеге асыратын станциялар – «МСЭС» АҚ, «ШарСЭС» АҚ, «АлЭС» АҚ және «ГРЭС-1» ЖШС үшін инвестициялық тарифтерді бекіту бойынша жұмыс жүргізілуде.

Пайда нормасын айқындау әдістемесінің бекітілгенін ескере отырып, (Энергетика министрінің 11.03.2021 ж. №76 бұйрығына сәйкес өзгерістермен 22.05.2020 ж. №205 бұйрығы) – ЭӨҰ шекті тарифтеріне 2021 жылғы 1 сәуірден бастап ҚР Энергетика министрінің 30.03.2021 ж. бұйрығына сәйкес пайда нормасы енгізілді.

«ЖЭК-ті пайдалануды қолдау туралы» ҚР Заңына сәйкес, 01.07.2021 ж. бастап ЭӨҰ-ның электр энергиясына босату тарифінде ҚР-дағы ЖЭК-ті қолдауға жұмсалған шығындар және шартты тұтынушылар болып табылатын ЭӨҰ электр энергиясына босату көлемдері негізінде «ЖЭК-ті қолдау жөніндегі ЕАҚО» ЖШС есептеген ЖЭК пайдалануды қолдауға 1,57 теңге/кВтс деңгейінде үстемеақы ескеріледі. ЖЭК толассыз үстемесін енгізуді ескере отырып, ҚР Энергетика министрінің 24.06.2021 ж. №211 бұйрығымен ЭӨҰ электр энергиясына жаңа шекті тарифтер бекітілді.

28.02.2021 ж. «ГРЭС-1» ЖШС №1 энергия блогын қалпына келтіру жобасы бойынша жаңғыртуға, реконструкциялауға, кеңейтуге және жаңартуға ҚР ЭМ-мен 2025–2031 жылдар кезеңінде 476,6 МВт қызмет көлеміне есептегенде 1 199 мың теңге /МВт*айына мөлшерінде тариф белгілей отырып, инвестициялық келісім жасалды.

Жасалған инвестициялық келісімдердің параметрлері төменде келтірілген.

01.3 Электр энергиясы мен көмір нарығына шолу

Жасалған инвестициялық келісімдердің параметрлері

мың теңге /МВт*айына

ЭӨҰ атауы	Көлемі	Жеке тариф	кезең
«АлЭС» АҚ	69,5 МВт	4 168,60	2020–2024 жж.
«МСЭС» АҚ	298 МВт	2 563,67	2020–2026 жж.
«ШарСЭС» АҚ	61 МВт	4 069,3	2020–2028 жж.
«ГРЭС-1» ЖШС	476,6	1 199	2025–2031 жж.

26.01.2021 ж. «ЕГРЭС-2» АҚ Нарық кеңесіне «№3 энергия блогын салу арқылы ЕГРЭС-2-ні кеңейту және қайта жаңарту» жобасын іске асыру бойынша жеке тариф бекітуге өтінім берді. Нарық кеңесі 29.03.2021 ж. оң ұсынымды алғаннан кейін, өтінім ҚР ЭМ қарауына берілді.

2022 жылдан бастап электр энергиясына және қуатқа тарифтер белгілеу индекстеуді ескере отырып болжанады.

Электр энергиясын беру қызметтеріне арналған тарифтер

теңге/кВтс

Атауы	2019 ж. нақты	2020 ж. нақты	2021 ж. нақты	2022 ж. болжам	2023 ж. болжам
«Алатау Жарық Компаниясы» АҚ	5,46	5,95	6,07	6,60	7,25

Табиғи монополия субъектісі болып табылатын «Алатау Жарық Компаниясы» АҚ үшін ТМРҚД-нің 17.05.2021 ж. бұйрығымен тарифтің күші 2021 жылғы 1 маусымнан бастап қолданысқа енгізіле отырып, 2021–2025 жж. кезеңіне шекті тариф бекітілді. 2021 жылға бекітілген тариф қолданыстағы тарифке 0,8% өсу мөлшерінде 6,09 теңге/кВтс құрайды.

Тарифтерді ұлғайту (түзету) объективті себептер бойынша АЭС шығындары өскен жағдайда («Табиғи монополиялар туралы» ҚР Заңының 22-бабына сәйкес, уәкілетті орган бекіткен тарифті өзгертуге негіз стратегиялық тауарлар құнының өзгеруі болып табылады (сатып алынатын электр энергиясы).

ӘЖҰ-ның электр энергиясын сатуға арналған тарифтері

теңге/кВтс

Атауы	2019 ж. нақты	2020 ж. нақты	2021 ж. нақты	2022 ж. болжам	2023 ж. болжам
«АлматыЭнергоСбыт» ЖШС	16,11	17,66	18,69	21,32	22,82

Энергиямен жабдықтаушы «АлматыЭнергоСбыт» ЖШС компаниясы қоғамдық маңызы бар нарық субъектісі болып табылады және уәкілетті органның реттеуіне жатады. Тариф есебіне операциялық, қаржылық және инвестициялық компоненттер енгізілген. Өңірлердегі халықтың әлеуметтік тұрақтылығын сақтау мақсатында Реттеушінің тарифтердің өсуін жасанды тежеу тәуекелдері бар. Жеке тұлғалар үшін тұтыну нормалары бойынша саралау сақталды, заңды тұлғалар үшін электр энергиясын жеткізу орташа босату тарифтері бойынша жүзеге асырылады.

«АЭС» ЖШС үшін 2021 жылғы 1 ақпанда «КЕГОС» АҚ тарифінің төмендеуіне байланысты тарифтер 18,25 теңге/кВтс деңгейіне дейін төмендетілді (бұрын қолданыстағыға 1,2%-ға), оның ішінде тұтынушылар топтары бойынша сараланған тарифтер төмендетілді.

Энергия көздері тарифтерінің 01.07.2021 ж. бастап өсуін ескере отырып, ТМРҚД бағаны 01.09.2021 ж. бастап 19,74 теңге/кВтс немесе қолданыстағы деңгейге 14,5%-ға арттыру туралы 23.08.2021 ж. дәлелді қорытындыны жіберді.

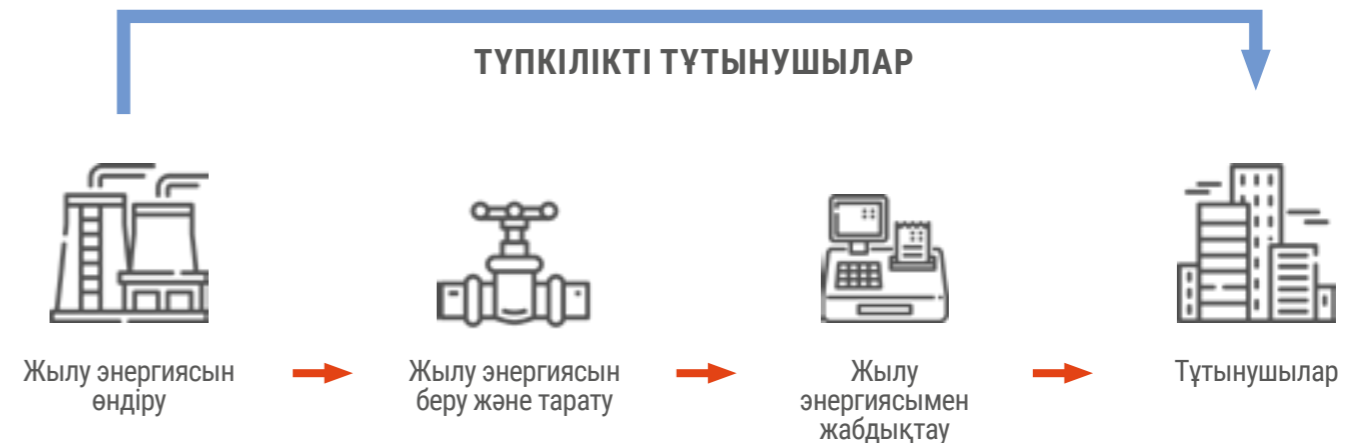
ЖЫЛУ ЭНЕРГИЯСЫНЫҢ ТАРИФ БЕЛГІЛЕУ СЫЗБАСЫ

Жылу энергиясына белгіленген бағалардың әлеуметтік маңыздылығына байланысты мемлекет ТМРК арқылы тарифтердің өсуін тежеу саясатын іске асырады, бұл жылу энергиясына тарифтерді төмендетуге ұмтылуынан көрінеді.

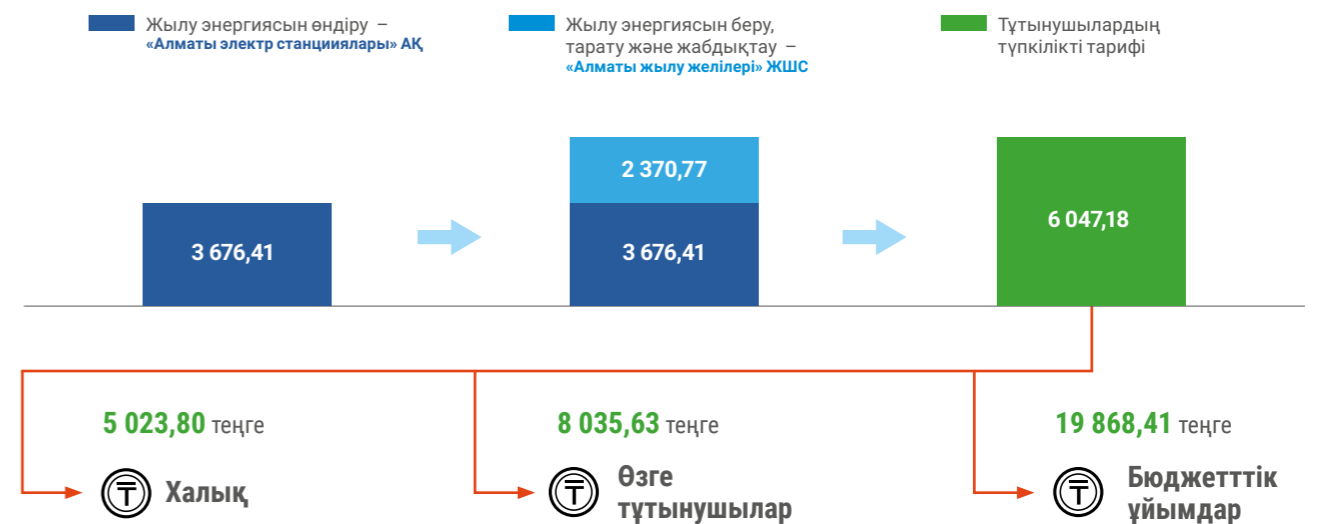
Электр энергетикасынан айырмашылығы, жылумен жабдықтау жүйелерінің құрылымы үш сектордан тұрады: жылу энергиясын өндіру, беру (жылу энергиясын бөлу мен өткізуді қоса алғанда) және жылу энергиясын тұтыну.

Жылу энергиясы нарығы бөлшек тұтынушының жылу энергиясын жеткізушілерді таңдауға практикалық мүмкіндігі нақты жоқ бөлшек секторда ғана жұмыс істейді.

Жылу энергиясын өндіру тарифтері

Мысал: Алматы қаласының тұтынушылары үшін 2022 ж. арналған жылумен жабдықтау қызметіне белгіленген тариф, теңге/Гкал, ҚҚС-ны есептемегенде

01.3 Электр энергиясы мен көмір нарығына шолу

теңге/Гкал

Атауы	2019 ж. нақты	2020 ж. нақты	2021 ж. нақты	2022 ж. болжам	2023 ж. болжам
«Алматы электр станциялары» АҚ	3 354	3 441	3 392	3 621	3 694
«Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» АҚ	809	697	772	867	938
«Екібастұз ГРЭС-1» ЖШС	572	367	233	367	367

Заңнама табиғи монополия субъектісі ретінде жылу энергиясын өндіретін ұйымдар үшін тарифтердің ұзақ мерзімді (5+ жыл) шекті деңгейлерін оларға инвестициялық құрамдас бөлікті қоса және шығындарды жыл сайын индекстей отырып бекітуді көздейді. Шекті тарифтерді Комитет бекітеді. Алайда тарифтерді ұлғайту жылына бір реттен жиі жүргізілмейді және объективті себептер бойынша станция шығындарының өсуі жағдайында тарифтерді ұлғайтусыз сақтау тәуекелі бар.

«АлЭС» АҚ үшін ҚР Ұлттық экономика министрлігі Табиғи монополияларды реттеу комитетінің Алматы қаласы бойынша №141-НҚ және Алматы облысы бойынша департаменттерінің 29.11.2021 ж. №267-НҚ бірлескен бұйрығымен 01.01.2022 ж. бастап қолданысқа енгізе отырып, 2022–2026 жылдарға арналған жылу энергиясын өндіру жөніндегі реттеліп көрсетілетін қызметтерге тарифтер бекітілді,

онда 2022 жылы қолданыстағы тарифке өсім 8,6%-ды құрады.

КӨМІР НАРЫҒЫ

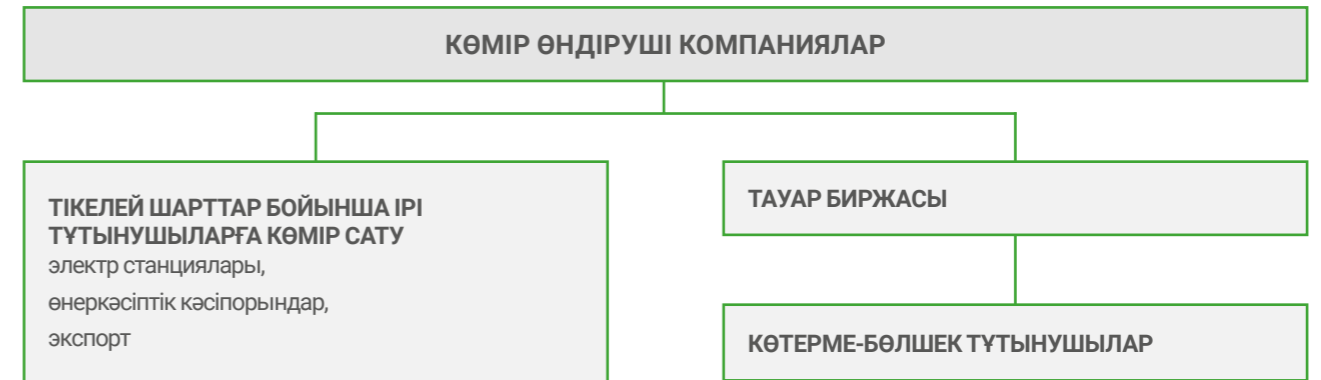
ҚР Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитетінің деректері бойынша, 2021 жылы еліміздегі көмір өндіру көлемі 111,7 млн тоннаны (көмір концентратын есепке алмағанда) немесе 2020 жылдың ұқсас көрсеткішімен салыстырғанда 102,3 %-ды (109 млн тонна көмір) құрады.

Қазақстанда энергетикалық көмір нарығы біршама бөлшектенген – ірі ойыншылар «Богатырь Көмір» ЖШС («Самұрық-Энерго» АҚ мен «РУСАЛ» БК), «ЕЭК» АҚ («ERG»), «Шұбаркөл Көмір» АҚ («ERG»), «Қазақмыс корпорациясы» ЖШС, «Қаражыра» АҚ, «Ангренсор Энерго» ЖШС болып табылады.

тыс. тонна

№ р/с	Облыс	2019 жыл	2020 жыл	2021 жыл	Δ, 2021/2020%
1	Павлодар	68 364,9	67 049,9	66 932,3	99,8
2	Қарағанды	34 217,1	33 614,6	35 362,6	105
3	Шығыс Қазақстан	8 157,7	8 388,8	8 804,1	105
ҚР бойынша барлығы		111 083,2	109 227,6	111 099	102

КӨМІР САТУДЫҢ ЖАЛПЫ СЫЗБАСЫ

Қазақстандағы «Богатырь Көмір» ЖШС-ның ірі тұтынушыларының арасында Нұр-Сұлтан, Алматы, Қарағанды, Петропавл, Павлодар, Степногор қалаларының энергия жүйелері, Екібастұз ГРЭС-1 және ГРЭС-2 бар.

Көмір алу үшін электр станциялары өз беттерімен Екібастұз станциясынан («Богатырь Көмір» ЖШС) белгіленген станцияға дейін көмір тасымалдауды ұйымдастырады, сол үшін көмір тасымалдауға вагон иелерін (операторларды) тартатын түрлі экспедиторлармен шарттар жасасады.

Биржа мәмілелерінің қорытындылары бойынша коммуналдық-тұрмыстық көмірді тиеу екі түрлі жолмен: теміржол және автомобиль көлігімен жүзеге асырылады. Тұтынушылар ауылдық жерліктері жерлердегі ұсақ қазандықтар болып табылады, олар үшін Екібастұз көмірі төлқұжаттық отын болып табылады.

2021 жылдың қорытындылары бойынша Компанияның үлесі Қазақстанда өндірілетін барлық көмірдің 39,9%-ын, Екібастұз көмір бассейнінде өндірілетін көмір көлемінің 66,6%-ын құрады.

КӨМІР ӨНДІРУ

2021 жылдың қаңтар-желтоқсанында «Богатырь Көмір» ЖШС 44 632 мың тонна көмір өндірі, бұл 2020 жылдың сәйкес кезеңіне қарағанда (43 338 мың тонна) 0,5%-ға аз.

01.3 Электр энергиясы мен көмір нарығына шолу

2021 жылдың қаңтар-желтоқсанында 44 741 мың тонна көмір сатылды, оның ішінде:

► ҚР ішкі нарығына 34 939 мың тонна, бұл 2020 жылдың тиісті кезеңіне қарағанда 5%-ға көп (33 378 мың тонна);

► экспортқа (РФ) – 9 802 мың тонна, бұл 2020 жылғы ұқсас кезеңмен салыстырғанда (10 058 мың тонна) 2,5 %-ға аз.

2019–2021 жж. тұтынушыларға көмір сату

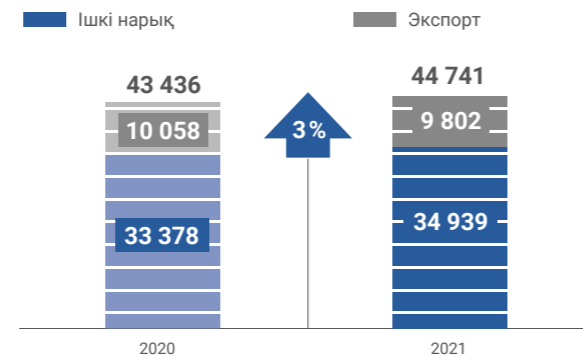
№ р/с	Облыс	Сату көлемі, мың тонна			Δ, % 2021/2020 жж.
		2019 ж.	2020 ж.	2021 ж.	
1	«АлЭС» АҚ	3 338	3 291	2 997	91,1%
2	«Қарағанды Энергоорталық» ЖШС	3 417	3 500	2 777	79,4%
3	«Астана-Энергия» АҚ	3 779	3 837	4 326	112,8%
4	«Павлодарэнерго» АҚ ПЖЭО-2, 3	3 004	2 494	2 855	114,5%
5	«Степногор ЖЭО» ЖШС	986	950	995	104,6%
6	«ЕГРЭС-1» ЖШС	10 937	11 553	13 374	115,8%
7	«Екібастұз ГРЭС-2 станциясы» АҚ	3 203	3 007	3 676	122,3%
8	«Bassel Group LLS» ЖШС	622	539	416	77,1%
9	«СевКазЭнерго» АҚ	2 949	2 773	2 254	81,3%
10	«Екібастұзжылуэнерго» ЖШС	499	481	542	112,6%
11	«Көкш. жылу» ШЖҚ МКК	281	316	336	106,5%
12	Коммуналдық тұрмыс	775	637	391	61,4%
ҚР-ның ішкі нарығындағы барлығы		33 792	33 378	34 939	104,7%
13	Рефтинск ГРЭС-і	10 893	10 058	9 802	97,5%
РФ-ға экспорттың барлығы		10 893	10 058	9 802	97,5%

2021 жылдың қорытындысы бойынша көмірді сату көлемі 44 741 мың тоннаны құрады, бұл осы кезеңмен салыстырғанда 3%-ға немесе 1 305 мың тоннаға артық.

Ішкі нарықта көмірді сату көлемін сұраныстың артуы нәтижесінде 1 560 мың тоннаға немесе 5%-ға ұлғайту. Бұл ретте сыртқы нарықта көмірді сату көлемінің 256 мың тоннаға немесе көмірдің бағасы бойынша уағдаластықтың болмауына байланысты 3%-ға азаюы мүмкін.

2021 жылы аршу коэффициенті 0,73 м³/тоннаны құрады, ұқсас кезеңде 0,84 м³/тонна.

БОГАТЫРЬ КӨМІР КӨМІРІН САТУ, (мың тонна)

Алдағы кезеңге болжам:

2022 жылға арналған болжамда көмір сату көлемі 2021 жылға қарағанда 741,2 мың тоннаға немесе 2%-ға азаймақ.

Көмір сату бағасы

теңге/тонна

Атауы	2019 ж. нақты	2020 ж. нақты	2021 ж. нақты	2022 ж. болжам	2023 ж. болжам
«Богатырь Көмір» ЖШС	2 120	2 311	2 292	2 553	2 945

«Богатырь Көмір» ЖШС көмірін сату бағасы тұтынушылардың 3 тобы үшін (КТЖ жанасу станциясындағы энергетика, көмір жинау станциясындағы энергетика, комму-

налдық-тұрмыстық қажеттіліктер) ҚР тұтынушыларына арналған дербес преискурентпен бекітіледі. Реттеу ҰЭМ СК ТМРК Кәсіпкерлік кодексінің негізінде жүзеге асырылады.

